

OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA PRIN PRISMA CONVENȚIEI REGIONALE CU PRIVIRE LA REGULILE DE ORIGINE PREFERENȚIALE PAN-EURO-MEDITERANEENE*

JOSANU Dumitru

Magistru în drept, doctorand,

Lector Universitar

Universitatea de Stat din Moldova

The system of Pan-Euro-Mediterranean origin cumulation allows the use of diagonal cumulation between the EU, EFTA States, Turkey, the countries which signed the Barcelona Declaration, the Western Balkans and the Faroe Islands. It is based on a network of Free Trade Agreements having identical origin protocols. Those origin protocols are being replaced by a reference to the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin (PEM Convention). A single Convention will facilitate the on-going revision of the PEM rules of origin aiming at modernising and simplifying them.

Keywords: Central European Free Trade Agreement, pan-Euro-Mediterranean Convention, World Trade Organization; origin of goods; the European Union, Deep and Comprehensive Free Trade Area.

Destrămarea spațiului sovietic a determinat apariția pe harta lumii a mai multor state independente care până în prezent încearcă a-și realiza obiectivele progresiste pe plan internațional. Cu regret, puține din statele post-sovietice au reușit să-și atingă obiectivele dezvoltării economice impuse în momentul obținerii independenței. Totodată, o parte din statele post-sovietice într-o formă mai formală și indirectă rămân a fi dependente față de succesoarea de drept a Uniunii Sovietice – Federația Rusă, fiind principalul aliat în relațiile sale internaționale.

Republica Moldova, fostă parte componentă a spațiului sovietic, devine subiect al dreptului internațional la 27 august 1991, sărbătorind în acest an 25 de ani de independență. Relativ încă tânăr ca stat și ca partener internațional, Republica Moldova încearcă să-și realizeze obiectivele economice identificând piețe de desfacere pentru exportul de bunuri autohtone. Oportunitatea amplasării geografice a Republicii Moldova, la hotarul dintre două mari piețe de desfacere (Federația Rusă și Uniunea Europeană), iar permite o accelerație sporită în dezvoltarea sa economică, însă cu

*This research was supported by a Marie Curie International Research Staff Exchange Scheme Fellowship within the 7th European Community Framework Programme "Possibilities and limits, challenges and obstacles of transferring CEE EU pre-accession best practices and experience to Moldova's and Georgia's pre-accession process". Project Website: <http://eupreacc.wordpress.com/>

regret se constată existența multor circumstanțe ce determină stagnarea dezvoltării economice a Republicii.

Creșterea economică a Republicii Moldova este direct interdependentă de relațiile sale economice externe și de promovarea corectă a politicii comerciale. Sub acest aspect, Republica Moldova în domeniul relațiilor economice externe se anexează în mod prioritar pe dezvoltarea schimburilor comerciale externe, pe promovarea exporturilor ca prioritate națională, precum și pe consolidarea cooperării internaționale, în particular în domeniul financiar și investițional, având drept scop integrarea continuă a țării în economia mondială și asigurarea susținerii creșterii economice. [9, pag. 283]

Republica Moldova are două opțiuni comerciale strategice și trebuie să decidă ce ofertă va lua. Pe de o parte, este accentuat promovată opțiunea de aderare la Uniunea Vamală cu Rusia, Belarus, Kazahstan, iar pe altă parte, Republica Moldova a făcut pași semnificativi dar nu și suficienți pentru aderarea la Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană.

Politica comercială a Republicii Moldova are drept scop promovarea relațiilor economice externe, în special prin impulsivitatea exporturilor, protejarea economiei naționale de concurența străină, prin reglementarea și monitorizarea importului, precum și menținerea echilibrului balanței comerciale.

În scopul realizării politicii comerciale externe, al 26 iulie 2001, Republica Moldova devine membru al Organizației Mondiale a Comerțului, care are drept scop liberalizarea comerțului cu bunuri și servicii, prin desființarea barierelor și elaborarea de noi reguli în domeniile aferente comerțului. Totodată, Acordurile OMC prevăd un mecanism comun de reglementare a diferendelor, prin care membrii își apără drepturile și reglementează divergențele care apar între ei.

Într-o altă perspectivă, Acordul de liber schimb central-european CEFTA, la care Republica Moldova este parte din anul 2007, are drept obiectiv promovarea comerțului cu mărfuri și servicii și impulsivitatea investițiilor între țările-membre CEFTA, precum și eliminarea barierelor și a distorsiunilor din calea comerțului și facilitarea circulației mărfurilor în tranzit și a circulației transfrontaliere a mărfurilor și serviciilor între teritoriile Părților. Prin amendarea Regulamentului 980/2005 și Deciziei Comisiei 2005/924/EC, Consiliul Uniunii Europene a fost adoptat Regulamentul nr.55/2008 din 21 ianuarie 2008 privind introducerea Preferințelor Comerciale Autonome (ATP) pentru Republica Moldova. Regulamentul acordă preferințe comerciale autonome prin retragerea plafoanelor tarifare pentru produsele industriale și prin ameliorarea accesului la piața comunitară pentru produsele agricole. Astfel, produsele originale din Republica Moldova au obținut acces liber pe piețele Uniunii Europene cu excepția anumitor produse pentru care au fost stabilite contingente tarifare și fructele și legumele în stare proaspătă sau refrigerată la importul cărora se va aplica taxa vamală cu excluderea componentului *ad valorem* (specificate în Hotărârea Guvernului nr. 262 din 07.03.2008 privind administrarea cotelor tarifare la exportul mărfurilor în Uniunea Europeană).

Acordul de instituire a unei Zone de liber schimb aprofundat și cuprinzător (DCFTA) cu Uniunea Europeană, parafat la 29 noiembrie 2013, în cadrul Summit-ului Parteneriatului Estic de la Vilnius, este parte a Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acesta oferă Republicii Moldova cadrul necesar pentru modernizarea relațiilor sale comerciale și pentru dezvoltarea sa economică grație deschiderii piețelor prin excluderea taxelor vamale și a cotelor, și printr-o armonizare cuprinzătoare a legislației, normelor și reglementărilor naționale cu legislația europeană din sectoarele aferente comerțului.

Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) este acordul între UE și Republica Moldova care urmărește o relație comercială preferențială, bazată pe condiții mutual avantajoase, acordând fiecărei din aceste părți un acces mai bun pe piață, decât ce este oferit altor parteneri de comerț. Acordul de Liber Schimb urmărește eliminarea taxelor vamale de import (și export, dacă există) în comerțul produselor între aceste părți. Acesta are ca scop eliminarea barierelor în comerțul serviciilor și un acces mai bun al companiilor pe piețele respective. Zonele de Liber Schimb (ZLS) stabilite de UE în relație cu partenerii săi comerciali, de obicei includ un număr de domenii, care depășesc „comerțul” obișnuit. Este o abordare „cuprinzătoare” vis-a-vis de comerț, legată de faptul că comerțul nu mai este decuplat de politicile interne privind achizițiile, concurența, proprietatea intelectuală sau dezvoltarea durabilă. Aceste aspecte sunt prin urmare incluse în DCFTA cu Republica Moldova.

În ordinea ideilor, este notoriu faptul că politica comercială a statului cuprinde în sine conceptul politicii vamale. Conceptul „politica vamală” este cunoscut ca parte a politicii comerciale care cuprinde totalitatea reglementărilor emise de stat aplicate tuturor mărfurilor ce trec frontierele vamale ale unei țări și care implică: controlul mărfurilor și mijloacelor de transport la trecerea lor peste frontiera vamală; îndeplinirea formalităților vamale; impunerea vamală prin plata creanțelor vamale.

Politica vamală a fiecărui stat depinde de direcțiile politicii interne și externe a acestuia. Reglementarea tarifară a operațiunilor de import-export într-un stat se realizează prin intermediul

tarifului vamal, care este cel mai tradițional instrument de realizare a politicii comerciale a statului, deoarece aplicarea lui presupune nu numai determinarea poziției tarifare și a taxei vamale, dar și determinarea țării de origine a mărfii [5, pag. 34].

Constatăm că originea este legătura juridică ce apare între marfă și un teritoriu (regiune, stat sau o uniune vamală), unde aceasta a fost fabricată integral sau a suferit o transformare substanțială. Cât privește proveniența mărfii, ea se referă la țara de unde a început ultima operațiune de transport a mărfii spre țara de import. Interesul legat de această noțiune nu ține direct de domeniul dreptului vamal, ea referindu-se mai mult la unele măsuri de ordin sanitar sau fitosanitar [6, pag.26].

În funcție de originea mărfurilor, se determină nivelul taxelor vamale aplicabile la import, evoluția comerțului exterior pe zone geografice și se pun în aplicare reglementări specifice și măsuri de politică comercială. Însă literatura de specialitate

sugerează că odată cu aplicarea regulilor de origine apar anumite restricții, costuri mai mari, precum și sarcini de conformitate pentru companii, și că neglijarea inițială a regulilor de origine și utilizarea insuficientă a acordurilor de liber schimb încă persistă pe plan internațional [10].

Începând cu 1 septembrie 2015, Republica Moldova aplică prevederile Convenției regionale cu privire la regulile de origine preferențiale Pan-Euro-Mediteraneene (denumită Convenția PEM), adoptată la Bruxelles la 9 decembrie 2009 [2]. Convenția regională cu privire la regulile de origine preferențiale Pan-Euro-Mediteraneene, are ca scop consolidarea tuturor protocoalelor în vigoare cu privire la regulile de origine a mărfurilor, ce produc efecte juridice între membrii sistemului de cumul de origine Pan-Euro-Mediteraneene într-un act juridic unic. Totodată, Convenția cuprinde toate protocoalele asupra regulilor de origine în vigoare între partenerii participanți la procesul de Asociere, din care face parte și Republica Moldova. Sistemul cumulului de origine Pan-Euro-Mediteraneene este format dintr-o multitudine de acorduri care prevăd, *inter alia*, dispoziții în materie de liber schimb bazate pe o rețea de reguli de origine identice ce permit aplicarea cumulului diagonal între țările din zonă.

Considerăm că aderarea la Convenția PEM este un pas important și progresist al Republicii Moldova în dezvoltarea relațiilor sale economice cu Uniunea Europeană, creând oportunități majore precum ar fi: convenția permite o gestionare mai eficientă a sistemului de cumul Pan-Euro-Mediteraneene, facilitând astfel procedura de modificare a regulilor de origine; prin convenție s-a institui un comitet mixt împuternicit să modifice dispozițiile acesteia și să decidă cu privire la orice aderare viitoare; convenția permite luarea în considerare a dispozițiilor existente, care nu sunt comune tuturor părților contractante viitoare; convenția este deschisă unei posibile extinderi viitoare a ariei geografice a cumulului de origine la țările și teritoriile vecine; dispozițiile convenției pot fi modificate în unanimitate în cadrul comitetului mixt, pentru a răspunde mai bine realității economice.

Conținutul art. 1 al Convenției PEM, reglementează faptul că Convenția stabilește dispoziții cu privire la originea mărfurilor comercializate în temeiul acordurilor relevante încheiate între părțile semnatare.

Totodată, art. 1 alin. (3) al Convenției stabilește că sunt părți la convenție: Uniunea Europeană, Statele AELS (Islanda, Principatul Liechtenstein, Regatul Norvegiei, Confederația Elvețiană), Regatul Danemarcei pentru Insulele Feroe, participanții la Procesul de la Barcelona (Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Maroc, Siria, Tunisia, Turcia, Palestina), Participanții la Procesul Uniunii Europene de stabilizare și de asociere (Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru, Serbia și Kosovo) și Regatul Danemarcei pentru Insulele Feroe. Această zonă de cumul urmează să se lărgască în viitor, fiind stabilit în art. 5 al Convenției că țările sau teritoriile din regiune, pot deveni parte contractantă a convenției, cu condiția ca țara sau teritoriul candidat să participe la un acord de liber

schimb în vigoare cu cel puțin una dintre părțile contractante, acord care să prevadă reguli de origine preferențiale.

Pentru ca un stat să adere la Convenția PEM, acest urmează prin reprezentanții săi să depună o cerere scrisă de aderare pe lângă depozitar. Ulterior, depozitarul prezintă cererea comitetului mixt spre evaluare. Depozitarul transmite părții terțe solicitante, în termen de două luni, decizia

comitetului mixt prin care o invită să devină parte contractantă. O singură parte contractantă nu se poate opune acestei decizii. Statul ce își exprimă invitată să devină parte contractantă la Convenție depune, în acest scop, un instrument de aderare pe lângă depozitar. Respectivul instrument este însoțit de o traducere a convenției în limba sau limbile oficiale ale țării sau teritoriului aderent. Aderarea intră în vigoare în prima zi a celei de-a doua luni după depunerea instrumentului de aderare. Depozitarul urmează să comunice tuturor părților contractante data la care a fost depus instrumentul de aderare și data la care va intra în vigoare aderarea. O declarație de acceptare a respectivelor acte este inclusă fie în instrumentul de aderare, fie într-un instrument separat depus pe lângă depozitar în termen de șase luni de la data comunicării. În cazul în care declarația nu este depusă în acest termen, aderarea se consideră nulă.

Țara de origine a mărfii se determină în scopul efectuării unor măsuri tarifare și netarifare orientate spre reglementarea introducerii mărfurilor pe teritoriul vamal și scoaterea de pe acest

teritoriu, precum și pentru evidența statistică a activității economice externe [8, pag. 50].

Indiferent de politica vamală și tendința politicii economice a țării (ori uniune vamală de țări), toate au reguli proprii de determinare a țării de origine a mărfii. În majoritatea cazurilor, modul de determinare a țării de origine a mărfii se bazează pe practica internațională existentă.

Conform art. 18, alin. 2 al Legii cu privire la tariful vamal al Republicii Moldova, modul de determinare a țării de origine a mărfii se stabilește de către Guvern în baza prevederilor legii respective și a acordurilor internaționale la care Republica Moldova face parte [3].

În cadrul Uniunii Europene, conceptul de „origine” este utilizat ori de câte ori „tratamentul vamal” aplicat bunurilor care pătrund în teritoriul vamal european variază în funcție de țara de origine, și este aplicat, în funcție de situația particulară, pe două planuri: reguli de origine preferențiale și non-preferențiale [1, pag. 80].

Regulile de origine preferențială au în vedere condiții specifice în ceea ce ține de țara de origine a mărfurilor și aceasta deoarece o anumită origine înseamnă automat și condiții mai avantajoase de evaluare vamală, deci și de taxare – fiind în discuție o reducere sau o scutire. În ceea ce privește aranjamentele preferențiale, acestea sunt fie unilaterale, fie negociate bilateral [4, pag.165].

În conformitate cu prevederile Acordului General pentru Tarife și Comerț, Uniunea Europeană aplică ratele taxelor vamale preferențiale la produsele importate din mai multe țări, fie în cadrul acordurilor internaționale, fie în mod unilateral. Aceste aranjamente de comercializare au loc în baza preferințelor tarifare acordate în beneficiul produselor originare care sunt obținute în țările în cauză. Normele care reglementează originea mărfurilor au rolul de a stabili această legătură între produse și țările beneficiare. Ele sunt utile numai în măsura în care reflectă condițiile efective de producție și comerciale și a necesităților pe care regimurile preferențiale sunt concepute pentru a le satisface.

Astfel, în sensul Convenției Pan-Euro-Mediteraneene, se consideră că produsele sunt originare dintr-o parte contractantă atunci când sunt exportate către o altă parte contractantă, și anume în următoarele circumstanțe:

(a) *produsele sunt obținute integral în partea contractantă.* Aici urmează a fi clarificat faptul, că sunt considerate că produsele au fost obținute integral într-o parte contractantă atunci când: produsele minerale sunt extrase din solul sau din fundul mărilor sau oceanelor părții contractante exportatoare; produsele sunt din regnul vegetal care sunt recoltate în partea contractantă exportatoare; animalele vii care s-au născut și au crescut pe teritoriul părții contractante exportatoare; produsele care provin de la animalele vii crescute pe teritoriul părții contractante exportatoare; produsele obținute din activități de vânătoare și pescuit practicate în partea contractantă exportatoare; produsele de pescuit maritim și alte produse obținute din mare în afara apelor teritoriale ale părții contractante exportatoare de către navele sale; produsele fabricate la bordul navelor sale fabrică, exclusiv din produse de pescuit maritim și alte produse obținute din mare în afara apelor teritoriale ale părții contractante exportatoare de către navele sale; articolele uzate colectate în partea contractantă exportatoare care nu pot servi decât la recuperarea materiilor prime, inclusiv anvelopele uzate care nu pot servi decât pentru reșapare sau ca deșeuri; deșeurile provenite din operațiuni de prelucrare efectuate în partea contractantă exportatoare; produsele extrase din solul sau subsolul marin situat în afara apelor teritoriale ale părții contractante exportatoare, cu condiția să aibă drepturi exclusive de exploatare a acestor soluri

sau subsoluri; mărfurile fabricate în partea contractantă exportatoare exclusiv din produsele menționate mai sus.

Totodată, Convenția clarifică conținutul noțiunilor de „*navele sale*” și „*navele sale fabrică*” și stabilește aplicativitatea acestora. Astfel, în sensul convenției noțiunile „*navele sale*” și „*navele sale fabrică*” se aplică în cazurile în care navele: sunt înmatriculate sau înregistrate în partea contractantă exportatoare; navighează sub pavilionul părții contractante exportatoare; aparțin în proporție de cel puțin 50% unor resortisanți ai părții contractante exportatoare sau unei societăți al cărei sediu principal este situat în partea contractantă exportatoare, al căror administrator sau administratori, al căror președinte al consiliului de administrație sau al consiliului de supraveghere și majoritate a membrilor acestor consilii sunt resortisanți ai părții contractante

exportatoare și în cazul cărora, în plus, în ceea ce privește societățile de persoane sau societățile cu răspundere limitată, cel puțin jumătate din capital aparține părții contractante, unor organisme publice sau unor resortisanți ai respectivei părți contractante; ai căror comandanți de navă și ofițeri sunt resortisanți ai părții contractante exportatoare; ale căror echipaje sunt constituite în proporție de cel puțin 75% din resortisanți ai părții contractante exportatoare.

(b) *produsele obținute în partea contractantă ce conțin materiale care nu au fost obținute integral acolo, cu condiția ca aceste materiale să facă obiectul unor prelucrări sau transformări suficiente în respectiva parte contractantă.* În sensul Convenției, produsele prelucrate sau transformate suficient sunt considerate produsele care îndeplinesc condițiile stabilite în lista din anexa II al Convenției și indică prelucrarea sau transformarea la care trebuie supuse materialele ce nu sunt originare utilizate la fabricare și se aplică exclusiv acestor materiale. De aici rezultă că, dacă un produs care a dobândit caracter de produs originar îndeplinind condițiile stabilite în listă este utilizat la fabricarea unui alt produs, condițiile aplicabile produsului în care este încorporat nu i se aplică și nu se ține seama de materialele neoriginare care au putut fi utilizate la fabricarea lui. Totodată, materialele neoriginare care, conform condițiilor prevăzute în lista din anexa II al Convenției, nu trebuie să fie utilizate la fabricarea unui produs pot fi totuși utilizate, cu condiția ca valoarea lor totală să nu depășească 10% din prețul franco fabrică al produsului; aplicarea prezentului alineat să nu conducă la depășirea procentelor prevăzute în listă pentru valoarea maximă a materialelor neoriginare.

Pe de o altă parte, Convenția stabilește circumstanțele când transformare sau prelucrare este insuficientă. Astfel, următoarele operațiuni sunt considerate ca transformare sau prelucrare insuficientă, pentru a conferi caracterul de produs originar: operațiunile de conservare destinate să asigure păstrarea în stare bună a produselor în timpul transportului și depozitării; divizarea și gruparea pachetelor; spălarea, curățarea, îndepărtarea prafului, a oxidului, a uleiului, a vopselei sau a altor straturi acoperitoare; călcarea sau presarea textilelor; operațiunile simple de vopsire și șlefuire; decorticarea, albirea parțială sau completă, netezirea și glasarea cerealelor și a orezului;

- operațiunile de colorare a zahărului sau de formare a bucăților de zahăr; decojirea, scoaterea sâmburilor și înlăturarea cojii fructelor, nucilor și legumelor; ascuțirea, simpla măcinare sau simpla tăiere; cernerea, strecurarea, trierea, clasarea, aranjarea pe clase și pe sortimente (inclusiv alcătuirea de seturi de articole); simpla îmbuteliere în sticle, doze, flacoane, ambalarea în saci, lăzi, cutii, fixarea pe cartoane sau planșete și orice alte operațiuni simple de ambalare; aplicarea sau imprimarea pe produse sau pe ambalajele lor de mărci, etichete, sigle și alte semne distinctive similare; simpla amestecare a produselor, chiar din categorii diferite; amestecarea zahărului cu orice alt material; simpla asamblare a părților de articole în vederea constituirii unui articol complet sau demontarea produselor în părți componente; o

combinare a două sau mai multe operațiuni prevăzute în circumstanțele expuse mai sus; sacrificarea animalelor.

(c) *mărfurile originare din Spațiul Economic European (SEE) în sensul protocolului nr. 4 la Acordul privind Spațiul Economic European*. Astfel, se consideră că aceste mărfuri sunt originare din Uniunea Europeană, din Islanda, din Liechtenstein sau din Norvegia atunci când sunt exportate din Uniunea Europeană, din Islanda, din Liechtenstein sau din Norvegia către o

parte contractantă alta decât părțile la SEE.

În cazul cumulului de origini, în sensul Convenției, produsele sunt considerate originare din partea contractantă exportatoare dacă sunt obținute acolo și conțin materiale originare din Elveția (inclusiv Liechtenstein), Islanda, Norvegia, Turcia sau Uniunea Europeană, cu condiția ca transformarea sau prelucrarea efectuată în partea contractantă exportatoare să fie mai amplă decât operațiunile permise de Convenție expuse mai sus. Nu este necesar ca materialele în cauză să fi fost supuse la o transformare sau o prelucrare suficientă. Atunci când sunt exportate către o altă parte contractantă, produsele sunt considerate originare din partea contractantă exportatoare dacă sunt obținute acolo și conțin materiale originare din Insulele Feroe, de la orice participant la Procesul de la Barcelona cu excepția Turciei, sau din orice parte contractantă, cu condiția ca transformarea sau prelucrarea efectuată în partea contractantă exportatoare să fie mai amplă decât operațiunile permisibile stabilite de Convenție expuse mai sus. Nu este necesar ca materialele în cauză să fi fost supuse la o transformare sau o prelucrare suficientă.

În cazul în care transformarea sau prelucrarea efectuată în partea contractantă exportatoare nu este mai amplă decât operațiunile permisive de convenție, produsul obținut este considerat ca fiind originar din respectiva parte contractantă numai în cazul în care valoarea adăugată acolo este mai mare decât valoarea materialelor folosite originare din oricare dintre celelalte părți contractante. În caz contrar, produsul obținut se consideră ca fiind originar din partea contractantă care aduce cea mai mare valoare materialelor originare folosite la fabricarea sa în partea contractantă exportatoare.

Cumulul de origini reglementat de Convenție, pot fi aplicate numai în cazul în care: a) există un acord comercial preferențial în conformitate cu articolul XXIV din Acordul General pentru Tarife și Comerț între părțile contractante care participă la obținerea caracterului originar și părțile contractante de destinație; b) materialele și produsele au dobândit caracter originar prin aplicarea unor reguli de origine identice cu cele prevăzute de Convenție; c) avizele prin care se indică îndeplinirea cerințelor necesare pentru aplicarea cumulului au fost publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (seria C) și în părțile contractante care sunt parte la acordurile relevante, conform propriilor proceduri.

Totodată Convenția stabilește că sunt considerate ca fiind produse originare, fără a fi necesară prezentarea unei dovezi de origine, produsele care sunt expediate de particulari către particulari sub formă de colete mici sau care sunt fac parte din bagajele

personale ale călătorilor, cu condiția ca aceste produse să reprezinte importuri lipsite de caracter comercial și să fie declarate ca îndeplinind condițiile prezentei convenții, neexistând nici o îndoială cu privire la veridicitatea unei astfel de declarații. În caz de expediere prin poștă, această declarație se poate face pe declarația vamală CN22/CN23 sau pe o foaie anexată la respectiva declarație.

Sunt considerate lipsite de caracter comercial importurile ocazionale ce constau exclusiv în produse destinate uzului personal al destinatarilor, al călătorilor sau al familiilor lor, dacă este evident că aceste produse, prin natura și cantitatea lor, nu sunt destinate comercializării. În plus, valoarea totală a acestor produse nu poate depăși 500 EUR în cazul coletelor mici și 1 200 EUR în cazul produselor care fac parte din bagajul personal al călătorilor.

Potrivit Convenției, dovada de origine a produselor se confirmă prin prezentarea ulterioară a uneia dintre următoarele dovezi de origine:

- (a) Certificatul de circulație a mărfurilor EUR.1;
- (b) Certificatul de circulație a mărfurilor EUR-MED;
- (c) în cazurile prezentării „*declarație de origine*” sau „*declarația de origine EUR-MED*”, întocmită de exportator pe o factură, un bon de livrare sau pe orice alt document comercial care descrie produsele în cauză suficient de detaliat pentru a putea fi identificate.

Certificatul de circulație a mărfurilor EUR.1 sau EUR-MED se eliberează de către autoritățile vamale ale părții contractante exportatoare la cererea scrisă a exportatorului sau sub responsabilitatea acestuia sau a reprezentantului său autorizat. În acest scop, exportatorul sau reprezentantul autorizat al acestuia completează atât certificatul de circulație a mărfurilor EUR.1 sau EUR-MED, cât și formularul de cerere (stabilite în anexele Convenției). Aceste formulare se completează în una dintre limbile în care este redactat acordul aplicabil, conform prevederilor legislației naționale a țării exportatoare. Dacă formularele se completează de mână, ele trebuie completate cu cerneală și cu litere de tipar. Denumirea produselor trebuie indicată în rubrica rezervată în acest scop, fără spații între rânduri. În cazul în care rubrica nu se completează în întregime, se trasează o linie orizontală sub ultimul rând al descrierii, spațiul necompletat fiind barat.

Exportatorul care solicită eliberarea unui certificat de circulație a mărfurilor EUR.1 sau EUR-MED trebuie să poată prezenta în orice moment, la cererea autorităților vamale din partea contractantă exportatoare în care se eliberează certificatul de circulație a mărfurilor EUR.1 sau EUR-MED, toate documentele necesare care fac dovada caracterului original al produselor respective, precum și a îndeplinirii tuturor celorlalte condiții prevăzute de prezenta convenție.

Autoritățile vamale ale părții contractante exportatoare eliberează un certificat de circulație a mărfurilor EUR.1 în următoarele cazuri:

- (a) dacă produsele sunt exportate din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției (Elveția (inclusiv Liechtenstein), Islanda, Norvegia,

Turcia sau Uniunea Europeană) către una dintre celelalte părți contractante menționate la art. 3 alin. (1). Produsele respective pot fi considerate produse originare din partea contractantă exportatoare, din partea contractantă importatoare sau din una dintre celelalte părți contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției cu care se aplică cumulul, fără aplicarea cumulului cu materiale originare din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției (Insule Feroe, participanții la Procesul de la Barcelona cu excepția Turciei), și îndeplinesc celelalte condiții ale prezentei convenții; sau produsele respective pot fi considerate produse originare din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției cu care se aplică cumulul, fără aplicarea cumulului cu materialele originare din una dintre părțile contractante, și îndeplinesc celelalte condiții ale prezentei convenții, cu condiția ca în țara de origine să fi fost emis un certificat EUR-MED sau o declarație de origine EUR-MED;

(b) dacă produsele sunt exportate din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției sau din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției. Produsele respective pot fi considerate produse originare din partea contractantă exportatoare sau din partea contractantă importatoare, fără aplicarea cumulului cu materialele originare din una dintre celelalte părți contractante, și îndeplinesc celelalte condiții ale prezentei convenții; sau produsele respective pot fi considerate produse originare din una dintre celelalte părți contractante cu care se aplică cumulul, fără aplicarea cumulului cu materialele originare din una dintre părțile contractante, și îndeplinesc celelalte condiții ale Convenției, cu condiția ca în țara de origine să fi fost emis un certificat EUR-MED sau o declarație de origine EUR-MED.

(c) dacă produsele sunt exportate din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției și produsele respective pot fi considerate produse originare din partea contractantă exportatoare sau din partea contractantă importatoare, fără aplicarea cumulului cu materialele originare din una dintre celelalte părți contractante, și îndeplinesc celelalte condiții ale prezentei convenții; sau produsele respective pot fi considerate produse originare din una dintre celelalte părți contractante cu care se aplică cumulul, fără aplicarea cumulului cu materialele originare din una dintre părțile contractante, și îndeplinesc celelalte condiții ale Convenției, cu condiția ca în țara de origine să fi fost emis un certificat EUR-MED sau o declarație de origine EUR-MED.

Certificatul de circulație a mărfurilor EUR-MED este emis de autoritățile vamale ale părții contractante exportatoare, dacă produsele respective pot fi considerate produse originare din partea contractantă exportatoare, din partea contractantă importatoare sau din una dintre celelalte părți contractante, cu care se aplică cumulul și dacă îndeplinesc condițiile Convenției, în următoarele cazuri:

(a) dacă produsele sunt exportate din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției către una dintre celelalte părți contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției și cumulul s-a aplicat cu materiale originare din una sau mai multe dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției, cu condiția ca în țara de origine să fi fost emis un certificat EUR-MED sau o declarație de origine EUR-MED; sau produsele pot fi utilizate în partea contractantă importatoare în cadrul cumulului ca materiale pentru fabricarea unor produse destinate exportului din partea contractantă importatoare către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției; sau produsele pot fi reexportate din partea contractantă importatoare către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției;

(b) dacă produsele sunt exportate din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției sau din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (1) al Convenției și cumulul s-a aplicat cu materiale originare din una sau mai multe dintre celelalte părți contractante, cu condiția ca în țara de origine să fi fost emis un certificat EUR-MED sau o declarație de origine EUR-MED; sau produsele pot fi utilizate în partea contractantă importatoare în cadrul cumulului ca materiale pentru fabricarea unor produse destinate exportului din partea contractantă importatoare către una dintre celelalte părțile contractante; sau produsele pot fi reexportate din partea contractantă importatoare către una dintre părțile contractante.

(c) dacă produsele sunt exportate din una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) al Convenției către una dintre părțile contractante menționate la art. 3 alin. (2) și cumulul s-a aplicat cu materiale originare din una sau mai multe dintre celelalte părți contractante, cu condiția ca în țara de origine să fi fost emis un certificat EUR-MED sau o declarație de origine EUR-MED; sau produsele pot fi utilizate în partea contractantă importatoare în cadrul cumulului ca materiale pentru fabricarea unor produse destinate exportului din partea contractantă importatoare către una dintre celelalte părțile contractante; sau produsele pot fi reexportate din partea contractantă importatoare către una dintre părțile contractante.

Constatarea originii mărfii pare o procedură simplă. Pentru a stabili că marfa dispune de origine nepreferențială sau preferențială, trebuie, cu siguranță, cunoscută țara ei de origine [7, pag.67]. Anume determinarea corectă a țării de origine stimulează apariția multiplelor probleme ce necesită a fi soluționate. Întru soluționarea divergențelor ce apar la momentul stabilirii țării de origine, Republica Moldova a ratificat Convenția PEM, care ușurează procedura de stabilire a originii mărfii, și permite o fluidizare a traficului de mărfuri. Totodată, Convenția are mult mai multe impacte pozitive asupra schimburilor de mărfuri și facilitează circuitul acestora fără obstacole.

Referințele bibliografice:

1. Belu M., Joldeș C., Marinaș L. Sistemul vamal. București: Editura Economică, 2003, p.287;
2. <http://infoeuropa.md/documente-oficiale/conventia-regionala-cu-privire-la-regulile-de-origine-preferentiale-pan-euro-mediteraneene/>;
3. Legea Republicii Moldova Nr. 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.01.2007, nr. ediție specială;
4. Moldovan A.T. Drept vamal. București: Editura C.H. Beck, 2006. Pag.544;
5. Pavel Țurcan, Reglementările Tarifare a Operațiunilor de Import și Export, Teza de Doctor în Drept, Specialitatea științifică: 552.03 Drept financiar (bancar, fiscal, vamal), Chișinău 2015, pag.34;
6. Radu Gh. Drept vamal comunitar (curs universitar). Chișinău: Tacis, 2001. Pag.98;
7. Țurcan P. Clasificarea taxelor vamale. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr.5, pag. 66-70;
8. Țurcan P. Criteriile de determinare a țării de origine a mărfii. În: Jurnalul Juridic național: teorie și practică, 2015, Nr. 2(12), pag. 50-54;
9. Țurcan P. Politica vamală a statului – parte componentă a politicii fiscal-comerciale. În: Materiale ale conferinței internaționale științifico-practice. Academia de Administrare Publică-15 ani de modernizare a serviciului public din RM. 21 mai 2008 N.1. Chișinău: Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, 2008. p. 283-284;
10. Бакаева О.Ю., Матвиенко Г.В. Таможенное право России. Курс лекций. Москва:Эксмо, 2009. 272 с.